

További 10 nap kiadványok

[/matrajovoje](#)
[/matratour](#)

10 nap 10 látnivaló a Dél-Mátrában
Kiadja Mátra Jövője Turisztikai Egyesület
Felelős kiadó és szerkesztő: Kápolnai Nagy Ágnes
Nyomdai előkészítés: Leokhars Bt. – Kápolnai Tibor
Nyomdai munkák Print 2000 Nyomdai Kft.
Készült 2023-ban

A kiadvány térítésmentesen kerül terjesztésre.
A kiadvány fotói és szövege előzetes hozzájárulással használhatók fel.

Pálosvörösmart – Mária park

Első írásos említése 1304-ben történik, az Aba nemzetség Csobánka családja a pálos rendnek adományozta a község területét. A pálos rend templomát és kolostorát 1334-ig építették. A kolostor az egyik legnagyobb volt az akkori Magyarországon. Fénykorában közel száz pálos atya és laikus testvér élt a kolostorban. A török időkben elpusztult, az utolsó pálos atya Sötér Benedek is elmenekült és a gyöngyösi ferences kolostorban élt haláláig. A település éke a Mária park, melyet a templom melletti Építők útjából érünk el pár perces sétával. A Mária parkban ismertető táblák igazítanak el a rend történetéről, Boldog Özséb életéről. A 2015-ben létrehozott park Dobróka Lászlónak, a település korábbi polgármesterének, pálos konfráternek felajánlásából valósult meg. Varga Gábor szobrászművész azt a szoborcsoportot készítette el, amikor Szent István felajánlja a koronát a Szűz Máriának. Egy évvel később bővült a hely, Boldog Özsébnek, a Magyar Pálos Rend alapítójának a szobrával és egy fakereszt-tel. A pálosok történetéről ismertető táblák segítségével kapunk információt. 2017-re vált teljessé a park, szintén Varga Gábor szobrászművész alkotása a több mint két és fél méter széles és három és fél méter magas hatalmas dombormű. Az alkotás azt a jelenetet ábrázolja Remete Szent Pál életéből, amikor Szent Antal Kr. u. 341-ben – miután Pál kérésére elhozta neki Szt. Atanáz köpenyét – visszaérkezve holtan találja meg őt. A domborműn látható pálmafa, a holló, csőrében cipóval és az oroslánok Remete Szent Pál attribútumai, melyek a pálos rend címerében is megtalálhatók. A parktól induló tanösvény a Holló-köre vezet.

Szabadon látogatható

Detk – Különleges kőhidak

Gyöngyös felől érkezve Detk különleges hídja 1813-ban Markmüller Károly egri mérnök tervei alapján készült, építője Rábl Károly. Erre emléktábla hívja fel a figyelmet a híd park felőli oldalán, amit átadásának 200. évfordulójára emelt a település önkormányzata. Az idő természetesen nyomott hagyott a hídon is, a templom felőli nyílását az 1970-es években eltömedékeltek. Az 1999. évi árvizet követően a híd kezelője a tömedékelést eltávolította, ekkor vált láthatóvá a kőboltozat kritikus állapota. A híd felújítása a következő évben megtörtént. Mindenképpen érdemes kitérni arra, hogy ehhez hasonló a tarnamérai öreg Tarna-híd, vagy más néven a Kőhíd, melyet a Tarna szabályozás előtti ágán építettek. A tarnamérai hídnak egy másik kötődése is van a Mátrához, 1995-ös felújításakor gyöngyössolymosi riolittufát használtak, nem véletlenül. Az 1813-ban épült híd ugyanis eredetileg szintén ebből az anyagból készült. Rábl Károly gyöngyösi mester nevéhez hidak mellett templomok építése is kötődik. A Gyöngyösön letelepedett mester első neves munkája az Almásy ház építése volt, az épületet 1784-ben tervei alapján építették a korábbi épület felhasználásával. Detk másik felén Markaz felé a Rákóczi úton még állunk meg egy pillanatra. Szinte észrevétlenül bújik meg egy régi kőhíd itt is, felirata szerint 1876-ban emelték a Veres-patak hidat, ma már át is sétálhatunk alatta, mivel víz nincs benne. A híd túloldalán lévő parkban tavasszal szép látványt nyújtanak a vérszilvák. Hasonlóan szép látványt az Ady Endre utcában találunk.

Szabadon látogatható

Detk – Régészeti Múzeum

Detk határában 1998-2002 között végzett régészeti ásatásoknak köszönhetően fontos helytörténeti források váltak ismertté a térség történetéből a paleolitikumtól a honfoglalás koráig terjedő több százezer éves szakaszáról. A feltárások több mint 1400 tárgy maradványait hozták felszínre, a kiállítás termei ebből a páratlan gyűjteményből adnak ízelítőt. A térség legkorábbi régészeti emlékei 5-6 millió évesek, az ásatás során begyűjtött tárgyak egy közeli vadásztáborra utalnak. Ekkoriban a homo erectus lakta ezt a vidéket. Ez az emberfaj népesítette be először Európa és Ázsia területét mintegy 1 millió évvel ezelőtt. A modern ember, a homo sapiens csak mintegy 30-40 000 évvel ezelőtt, a késői paleolitikum idején jelent meg térségünkben. Az ásatások során két kisebb településrész került elő a neolitikum időszakából, az ie. 6. évezred végéről. Cölöphégek nyomait, hulladékgödöröket és egy temetkezés maradványait tárták fel. A késői rézkorban, illetve a korai bronzkorban a ló, mint haszonállat a térségben jelent meg először, ill. a kerek kocsik első ábrázolásai is ebből az időszakból ismeretesek. A későbronzkori település közel 16 hektárt foglalt el, méretét tekintve a valaha feltárt legnagyobbak közé tartozik hazánkban. Ez a település az egykori viszonyok között jelentős hatalmi központ lehetett. Történetileg haladva, a szkítákon, keltákon át jutunk el a honfoglalás korába a kiállítás során. A hétköznapi tárgyak, edények, településrészletek, temetkezési helyek mellett európai jelentőségű leletek is láthatók, mint például a vadkant ábrázoló fogantyúkkal ellátott temetkezési edény és egy nagyon jó állapotban megmaradt karperec.

Előzetes bejelentkezéssel látogatható • 30/610-0673

Aldebrő – faragott szoborpark

A mai Aldebrő az 1740-es években alakult a középkori Csal falu helyén, mely a török kortól pusztaként Debrő községhez tartozott. Ekkor vette meg a debrői uradalom Grassalkovich Antal, aki németeket telepített be. A következő száz évben a falu története szorosan összefonódott a Grassalkovich családdal. A Történelmi szoborpark ennek állít emléket, ahol 18 faragáson keresztül ismerhetjük meg a település történetét. Az első táblákon a település életében meghatározó dohánytermesztés és szőlőművelés egyes műveletei kaptak helyet, mint a metszés, kapálás, szüret, vagy előbbiből a fűzés. Láthatók itt a német betelepítés mellett a falu életében meghatározó személyek faragott portréi, mint Rácz Pál és Grassalkovich Antal. Rácz Pál volt az, aki az 1920-as években megmentette a Hárslevelút a filoxéra járvány idején, emléket a Gazdaház őrzi, szemben a szoborparkkal. Néhány évvel ezelőtt a településen ásatások során szkíta kori leletek kerültek elő, a legérdekesebb egy szkíta fejedelem sírja volt. Mellette bronztűk, karkötők, kerámia töredékeket is feltártak. Az aldebrői tűkörlelettel együtt a Kárpát medencéből mindössze 34 ilyen lelet ismert, különleges tehát az itt feltárt fejedelmi sír. Az ásatás tárgyi emlékei az egri Dobó István Vármúzeumban találhatóak. A feltárás tiszteletére készítette a hagyományos aldebrői faragó tábor 2019-ben Kiss István népi iparművész tervei alapján a szkíta fejedelem és fejedelemszobrot, mögöttük az életfál és padokkal. 2023-ban már nyolcadik alkalommal rendezték meg a tábor, évről évre újabb köztéri alkotásokkal gazdagodik a település, melyeket a látogatók ingyenesen nézhetnek meg.

Szabadon látogatható

10 nap látnivaló a Dél-Mátrában

mátra
élmény minden évszakban

Mátra Jövője Turisztikai Egyesület

Abasár – Királyi központ

2020. október 12-én kezdődött az a régészeti feltárás Abasár központjában, a Bolt-tetőn, ahol a feltevések szerint harmadik magyar királyunk, Aba Sámuel nyughelye található. A régészeti lelőhely Magyarország egyik legjelentősebb kora középkori épített öröksége. Az elmúlt évek régészeti kutatásai alapján az épületmaradványok Aba Sámuel magyar király (1041–1044) rezidenciájához tartoztak. Egyedülálló történeti értékét növeli, hogy egyike azon kevés királyi központoknak, amelyekről tudomásunk van ebből az időszakból. Aba Sámuel – aki Szent István sógora volt – halála után az Abák nemzetsége számára meghatározó térségi központ volt Abasár egészen Károly Róbert trónra lépéséig. Az ásátások során feltárták a hatalmas méretű főtemplom maradványait, ezek középvonalán találtak sírokat. Ide csak kivételes méltóságú családtagokat temethettek, ezek azonosítása jelenleg is tart. Az abasári leletek feltárása azért jelentős, mert átírhatják népünk eredetét. Amennyiben az Aba-nemzetségbe tartozó férfinak meg tudják határozni a DNS-ét, és az megegyezik az Árpádokéval, akik szintén Attila leszármazottainak tartják magukat, akkor kiderülhet, hogy Attila lehet a közös ősrünk. A mostani feltárásnál egy hatalmas templom (monostor, apátság) épületének falai rajzolódnak ki. A monostor központi részének bal oldalán, a padlózati lap alatt rejtve előkerült egy gyönyörűen faragott kőfedlappal lezárt sír, a fedlapon gótikus írásjelek veszik körbe a tökéletes épségben megmaradt Aba családi királyi címet. Különleges lelet az abasári apátságban szolgáló szerzeteseknek küldött pápai levél ólom

Szabadon látogatható

Abasár – Királyi központ

függőpecsétje, azaz pápai bullát találtak az egykori apátság romjainak feltárása során. A pápai bullát a szentélyben, az oltár és a szentélybe vezető lépcső között találták meg a régészek. Az ólom függőpecsétes pápai levelek Magyarországon nagyon ritka leletnek számítanak, főleg hiteles lelőhelyről. A szakértők szerint az ilyen levelek tartalma általában birtokmegerősítések, búcsúk engedélyezése, új egyházi rendeletek voltak. A pápák az egyházi központoknak küldtek egyházi rendeleteket, amelyeket később kihirdettek országosan is. A pápai bullák alakja nem sokat változott az évszázadok során, a mai napig hasonló formátumot használ a katolikus egyház. A pecsét előlapján „BONIFATIUS” pápa neve és a „PP VIII” szám, hátoldalára a „SPASPE” (Szent Pál és Szent Péter nevének rövidítése) felirat olvasható. Tisztítás és restaurálás után a kereszt két oldalán az apostolok arcképe is láthatóvá vált, vagyis egy különösen díszes pecsét került elő. Esetleges vatikáni levéltári kutatások alapján fellelhető lehet a most megtalált pápai bulla másolati példánya, így a római nyilvántartások alapján a pecséthez tartozó levél tartalma is megismerhető lehet a későbbiekben. VIII. Bonifác 1294-1303 között ült Szent Péter trónján. Az abasári ásátások remélhetőleg folytatódnak, hiszen az eddigi ásátások igazolják, hogy további fontos történelmi emlékekre lehet bukkanni a mostani terület közelében. A terület szabadon látogatható, igény szerint csoportok részére idegenvezetés a polgármesteri hivatalban kérhető.

Szabadon látogatható

Abasár – Kapásház, Történelmi pince

Kapásház. 1981-ben nyitotta meg kapuit a látogatók előtt a Kapásház. A tájház őrzi Abasár szőlőműveléshez kapcsolódó tárgyi emlékeit, továbbá a századfordulós summás-kapás család életmódját, és az egykori monostor emlékeit mutatja be. A 18. század végén épült háromosztatú műemléki ház érdekessége a féloldalas szabadkémény a konyhában és a csonka gúla alakú búbos kemence a tisztaszobában.

Történelmi pince. Egyedi látványosság az Aba Sámuel történelmi pince, amit közvetlenül az ásátás alatt találunk. Itt a 18. századtól kezdve borospincéket vájtak, amelyeket később összekötöttek. Ennek egyes részei később beomlottak, majd újra használatba vették őket. A beszakadt pincét az 1957-ben megalakult helyi borszakcsoport tagjai tárták fel, és érdekes leletre bukkantak, egy vörösmárvány emléktáblára, amit a pince egykori tulajdonosa, báró Haller Sámuel helyezett el egy sziklaürege fölött 1773-ban, ez ma is látható a hatalmas pincében: *„Ezen üregben nyugodott Aba Sámuel, III. magyar király, vagy inkább zsarnok, ország-pusztító, minden gonosszal és kegyetlenséggel teljes király, ki népe által a Tiszánál megöletett. Bámuljatok a dolgok furcsa fordulatán, a királyi sírboltból lett boros pince fölött! Hol a halál véres szákmánya pihent, ott a kedvet adó hordók domborodnak. Ezért pirul Bacchus, ezért pirosabb a saári bor a falernuminál. Most igyál, hogy kipirulj! Romjaiból kiemelte báró Haller Sámuel tábornok.”* A pince jelenleg az önkormányzat tulajdonában található, időszakosan rendezvényeknek ad otthont, előzetes bejelentkezéssel látogatható.

Saári Községi Ház • 37/360-271

Markaz – Kincsek háza, Szent Korona emlékmű

Markazi Kincsek háza. A két teremből álló kiállítás első része a vadászati emlékeket mutatja be, a másik terem a szőlészetét. A trófeakiállítás Hadobás Dezső gyűjteménye, aki 1951-ben született Markazon, tősgyökeres markaziként élt itt haláláig. Hacsavetz Béla „A mátrai hegyek alatt Markaz” című munkája részletesen dolgozta fel a település történetét, ebből is olvasható idézet a kiállításon, ami jól illusztrálja, hogy egykor milyen kemény telek jártak erre. *„Az 1941-42-ben a hó már november végén elkezdett esni. Január elejére 160-170 centiméter magasra nőtt. A faluban még a kerítések oszlopai sem látszottak ki a hóból. Az út két oldalára kenyérsütő lapáttal kidobált hó helyenként a két három méter magas falat alkotott. 1942 január-február havában gyakran szikrázó napsütés olvasztotta a havat. A nappal felolvadt hó éjszaka, a mínusz 30-32 fokos hidegben jéggé fagyott.”* A kiállításon látható a Markazi Turisztikai Egyesület munkája nyomán kilenc – lassan feledésbe merülő – erdei forrás megmentésének története. Elsőként a Greskulya nevű forrást kutatta fel az egyesület, majd azóta a Diana-forrást, a Sebestyén-, Betyár-, Disznós-, Mohos-, Gyertyános-, Kerékgyártó-, Szemes kutat találták meg. A második terem a szőlőé, a szőlészet-borászat tárgyi eszközei mellett régi fotókon elevenedik meg a markazi szőlőművelés múltja.

Szent Korona emlékmű. A település szélén a Szent István parkban 2007-ben avatták fel Györfi Lajos szobrászművész alkotását. A szobor és környezetének anyaga a térségre jellemző andezit kőzet. Az emlékmű körül hun, szkíta és avar kori emlékek kőbe faragott máasai szimbolizálják az ősi múltat.

Hegedűsné Kis Tünde • 70/478-5876

Markaz – Patkolt tojás kiállítás

A **Melegvíz-forrás** vize egész évben 14-16 fokok, az itt látható táblán régi fotó mutatja, hogy egykor itt mostak a falu asszonyai. A forrás zsillippel elrekesztve kicsiny tóvá szélesedett az idők során. Egykor a helyi asszonyok a mosóköveken sulykolták a szennyeszt, télen is mezítláb álltak a vízben. Egészen az 1950-es évekig mostak itt, emellett a pici gyerekek is gyakran mártóztak meg vízében. Arra vonatkozóan nincsenek pontos források, mikor is létesülhetett, valószínű, hogy már az 1780-as években létezett, mert akkori katonai térképeken már szerepelt.

Patkolt tojás kiállítás. László Gyula tojás patkoló 2009-ben költözött Markazra, 2013-ban nyitotta meg patkolt tojás kiállítását. Az apró gyűjteményben más technikákkal készült tojások is láthatók, igény szerint bemutatókat is tart a tulajdonos. Egyedülálló különlegesség a templomtojás, ennek főhajója strucctojás, a torony japán tyúktojás, az oldalhajó pedig lúdtojás. A belseje is teljesen berendezett, valódi templomhoz hasonlóan látható benne oltár, padosor, szószék, karzat, harang, tehát minden, ami egy templomban megtalálható. Strucctojásból készült kovácsműhely is látható, miniatűr berendezési tárgyakkal. László Gyula arra a tyúktojásra a legbüszkébb amin 148 patkó van.

Falunézó séta. A település látnivalóit hét tábla alapján járhatjuk körbe, a sétát érdemes a Faluszéli kápolnánál kezdeni – Abasár felől érkezve a falu szélén – majd innen a tóparton folytatni. A tavat mintegy kétórás sétával lehet kényelmesen megkerülni, sőt kerékpárúton bejárható, onnan érdemes visszatérni a központba, útközben több látnivalót érintve.

László Gyula • 30/286-5654

Visonta – faragott híd, Mária kert

Sajátos történetű település, nevét feltehetően harmadik magyar királyunk Aba Sámuel legidősebb fiáról, Visonta hercegről kapta. Az 1960-as évek ásátásainak előzménye, hogy a község határában feltárt szén megváltoztatta a lakosok életét. A Gagarin hőerőmű – ma MVM Mátra Energia – feltárásai alapján kiderült, hogy a község alatt lévő szénvagyton többszörös értéket képvisel, mint a falu. 1961 áprilisában Visontára építési tilalmat rendeltek el, úgy tűnt, a település nem kerülheti el a kitelepítést. Az akkori források szerint 1962 tavaszára kijelölték volna a falu új helyét, Abasár, Halmajugra mellett szó volt Gyöngyös külterületéről is. Ebben egységes lakóházak lettek volna Újvisontán. 1969-ben végül az a határozat született, hogy Visonta helyben marad, az alatta lévő, fejtésre előirányzott szénét új feltárásokból kell biztosítani. Az ásátásnak köszönhetően ma már bizonyosan tudjuk, hogy egykor vára is volt a településnek. Visonta történetileg legősibb épített emléke a falu központjában álló római katolikus templom, melyről első ízben egy 1323-ban kelt oklevél tesz említést, és amely mai alakját az 1800-as évek végén nyerte el. A templomtól nem messze a különleges, faragott fahidat érdemes megnézni, ezen a településre jellemző szőlőművelés motívumai jelennek meg a település címerével. A Mária út részeként a Mária kert a temető mellett található, elmélyülésre, lelki feltöltődésre alkalmas. Ismertető táblán tanulmányozhatjuk a Mária Út térségünket érintő útvonalát, rövid ismertetést a településről és a Mária kertek létrehozásáról. Visonta érdekessége a szoborpark, ahol a legnagyobb nemzeti ünnepeknek: államalapítás, 1848, 1956 állítottak emléket.

Szabadon látogatható